Lietas Nr. A420515512
Lietas arhīva Nr. AA43-0828-17/8

SPRIEDUMS
Latvijas tautas vārdā

Rīgā 2017.gada 15.martā

Administratīvā apgabaltiesa šādā sastāvā:
tiesnese referente I.Kaļiņina,
tiesnese M.Osmane un tiesnese R.Paegle

rakstveida procesā izskatīja administratīvo lietu, kas ierosināta, pamatojoties uz Satiksmes ministrijas pieteikumu par Rīgas domes 2012.gada 12.jūlija lēmuma Nr.143/RD-12-2333-ap atcelšanu daļā par nekustamā īpašuma nodokļa aprēķinu valsts nekustamajiem īpašumiem Podraga ielā 1 un 3, Rīgā, kadastra numurs 0100 098 0044, sakarā ar Rīgas domes apelācijas sūdzību par Administratīvās rajona tiesas 2013.gada 26.jūlija spriedumu.

Aprakstošā daļa

[1] Ar Rīgas domes 2012.gada 12.jūlija lēmumu Nr.1-43/RD-12-2333-ap (turpmāk – pārsūdzētais lēmums) kā galīgo iestādes lēmumu pieteicējai Satiksmes ministrijai citā starpā aprēķināts un samaksai pašvaldības budžetā noteikts nekustamā īpašuma nodoklis 2012.gadam par nekustamā īpašuma Podraga ielā 1 un 3, Rīgā, kadastra numurs 0100 098 0044, daļu 6065 m^2 platībā (turpmāk – strīdus aprēķins).

[2] Administratīvajā rajona tiesā saņemts pieteicējas pieteikums citā starpā arī par strīdus aprēķina atcelšanu.
Pieteikums šajā daļā pamatots ar apsvērumu, ka uz zemesgabala Podraga ielā 1 un 3 daļas atrodas divi Rīgas pilsētas pašvaldībai piederoši ēku (būvju) īpašumi un tie ir funkcionāli saistīti ar zemesgabalu, līdz ar to par zemesgabala Podraga ielā 1 un 3 daļas lietotāju ir uzskatāma Rīgas pilsētas pašvaldība vai ēku apsaimniekotājs. Tādējādi atbilstoši likuma „Par nekustamā īpašuma nodokli" 1.panta otrās daļas 11.punktam zemesgabala Podraga ielā 1 un 3 daļa 32 921 m^2 platībā, kas nav nodota lietošanā vai nomā, nav apliekama ar nekustamā īpašuma nodokli.

[3] Ar Administratīvās rajona tiesas 2013.gada 26.jūlija spriedumu pieteikums apmierināts daļēji – cita starpā atcelts pārsūdzētais lēmums daļā, ar kuru par valsts nekustamā īpašuma Podraga ielā 1 un 3, Rīgā daļu 6065 m^2 platībā pieteicējai aprēķināts nekustamā īpašuma nodoklis Ls 258,17 apmērā. Pārējā daļā pieteikums noraidīts.
Ievērojot, ka izskatāmajā gadījumā Administratīvā apgabaltiesa izskata lietu tikai daļā par strīdus aprēķinu, tiek atreferēts pirmās instances tiesas spriedums attiecīgajā daļā.
[3.1] Lietā nav strīda par to, ka zemesgabals Podraga ielā 1 un 3, Rīgā, kadastra numurs 0100 098 0044, kura kopējā platība ir 79 938 m^2, nostiprināts zemesgrāmatā uz valsts vārda pieteicējas personā, daļa no šī īpašuma 24 231 m^2 platībā, kurai piešķirts kadastra apzīmējums 0100 098 0044 8003, iznomāta SIA „Jahtu serviss „Andrejosta'"", bet daļa 16 721 m^2 platībā, kurai piešķirts kadastra apzīmējums 0100 098 0044 8002, iznomāta SIA „BGS". Lietā nav strīda arī par to, ka uz atlikušās zemesgabala Podraga ielā 1 un 3 38 986 m^2 platības atrodas divi Rīgas pilsētas pašvaldībai piederoši nekustamie īpašumi: 1) ēku (būvju) nekustamais īpašums Podraga ielā 3, Rīgā, kadastra numurs 0100 598 0017, kas sastāv no divstāvu dzīvojamās mājas un trīs palīgceltnēm; 2) ēku (būvju) nekustamais īpašums Podraga ielā 1, Rīgā, kadastra numurs 0100 598 0018, kas sastāv no trīs stāvu dzīvojamās mājas un 14 palīgceltnēm.
Lietā strīds ir par to, vai zeme 38 986 m^2 platībā Podraga ielā 1 un 3, Rīgā, kadastra numurs 0100 098 0044, ir apliekama ar nekustamā īpašuma nodokli. Savukārt, ja minētās zemes platības ir apliekamas ar nekustamā īpašuma nodokli, vai par tā maksātāju ir atzīstama pieteicēja.
[3.2] Tiesa atzina, ka likuma „Par nekustamā īpašuma nodokli" 1.panta otrās daļas 11.punkts izskatāmajā lietā nav piemērojams un valstij piederošs nekustamais īpašums, kuru valsts neizmanto minētajā likuma 1.panta otrajā daļā uzskaitītajām konkrētajām publiskajām vajadzībām, ir nodokļa objekts. Līdz ar to arī zemesgabala daļa Podraga ielā 1 un 3, Rīgā, 32 921 m^2 platībā, kas nav nodota lietošanā vai nomā, ir apliekama ar nekustamā īpašuma nodokli.
[3.3] Par nekustamā īpašuma īpašnieku likuma „Par nekustamā īpašuma nodokli" izpratnē uzskatāma persona, kuras īpašuma tiesības uz nekustamo īpašumu ir nostiprinātas zemesgrāmatā. Ņemot vērā to, ka zemesgabals Podraga ielā 1 un 3, Rīgā, kadastra numurs 0100 098 0044, nostiprināts zemesgrāmatā par labu Latvijas valstij pieteicējas personā, kā arī to, ka likuma „Par valsts un pašvaldību zemes īpašumu tiesībām un to nostiprināšanu zemesgrāmatās" 8.pantā ir noteikti konkrēti gadījumi, kad valstij piederošie zemes īpašumi zemesgrāmatā tiek ierakstīti uz konkrētu ministriju vārda, kurām, veicot zemes īpašniekam likumā noteiktos pienākumus, šie īpašumi arī jāpārvalda, tiesa secinājusi, ka tieši pieteicēja ir atzīstama par minētā zemesgabala īpašnieku likuma „Par nekustamā īpašuma nodokli" 2.panta otrās daļas izpratnē. Šo tiesas secinājumu apstiprina arī Ministru kabineta 2006.gada 20.jūnija noteikumu Nr.495 „Likuma „Par nekustamā īpašuma nodokli" normu piemērošanas kārtība" (turpmāk – noteikumi Nr.495) 23.1.punktā noteiktais, ka par zemes lietotāju uzskata personu, kurai ar valsts institūciju lēmumu valstij piederošā zeme un ēkas ir nodotas valdījumā, jo no minētās tiesību normas secināms, ka lēmumu par zemes un ēkas nodošanu valdījumā jāpieņem tai institūcijai (ministrijai), uz kā vārda valsts īpašums reģistrēts.
Tādējādi tiesa atzina, ka gadījumā, ja ar nekustamā īpašuma nodokli apliekamā zeme 38 986 m^2 platībā Podraga ielā 1 un 3, Rīgā, kadastra

numurs 0100 098 0044, nav ne nodota lietošanā, ne arī iznomāta, par nekustamā īpašuma nodokļa maksātāju atzīstama pieteicēja. Savukārt, ja zeme nodota lietošanā, tad – lietotājs, bet, ja tāda nav, – nomnieks.

Atbilstoši Nekustamā īpašuma Valsts kadastra reģistra izziņām par būvju saistību ar zemi (2002.gada 8.oktobra izziņa Nr.4.1.-10/782 un 29.oktobra izziņa Nr.4.1.-10/837) Būvju īpašumi (attiecīgi Podraga iela 1 un 3) atrodas uz zemes vienības, kadastra numurs 0100 098 0044, kuras īpašnieks ir pieteicēja. Savukārt atbilstoši izdrukām no Rīgas pilsētas zemesgrāmatu nodalījumiem šo būvju īpašnieks ir Rīgas pilsētas pašvaldība. Šīs būves ir saistītas ar zemi attiecīgi 1976 m^2 un 4089 m^2 (kopā 6065 m^2) platībā.

Tādējādi atbilstoši noteikumu Nr.495 23.2.apakšpunktam par zemes vienības daļas 6065 m^2 platībā lietotāju ir uzskatāma Rīgas pašvaldība, kuras īpašumā ir ēkas, kas atrodas uz valsts (ministrijas) īpašumā esošās zemes. Savukārt atbilstoši likuma „Par nekustamā īpašuma nodokli" 2.panta piektajai daļai nekustamā īpašuma nodokli par šo zemi maksā lietotājs, proti, Rīgas pilsētas pašvaldība.

[4] Par Administratīvās rajona tiesas 2013.gada 26.jūlija spriedumu daļā, ar kuru atcelts strīdus aprēķins, Rīgas dome iesniedza apelācijas sūdzību, kura cita starpā pamatota ar šādiem argumentiem.

[4.1] Ņemot vērā, ka valsts kā abstrakta persona nevar realizēt savu tiesībspēju un rīcībspēju, kā arī veikt nekustamā īpašuma nodokļa maksātāja pienākumus, likuma „Par nekustamā īpašuma nodokli" 2.panta piektajā daļā attiecībā uz nekustamā īpašuma nodokļa maksāšanas pienākumu par valsts īpašumā esošu zemi noteikts, ka nekustamā īpašuma nodokli par valsts īpašumā esošu zemi, ēkām un inženierbūvēm maksā to lietotājs, bet, ja tāda nav, – nomnieks. Noteikumu Nr.495 23.1.punkts noteic, ka, piemērojot likuma „Par nekustamā īpašuma nodokli" 2.panta piekto daļu, par zemes un ēkas lietotāju uzskata personu, kurai ar valsts vai pašvaldības institūcijas lēmumu valstij vai pašvaldībai piederoša zeme un ēkas ir nodotas valdījumā. Savukārt likuma „Par valsts un pašvaldību zeme īpašuma tiesībām un to nostiprināšanu zemesgrāmatās" 8.panta trešajā daļā norādītie valstij piederošie vai piekrītošie nekustamie īpašumi tiek nodoti pieteicējas valdījumā uz likuma vai Ministru kabineta rīkojuma pamata.

[4.2] Tiesa nepareizi interpretējusi likuma „Par nekustamā īpašuma nodokli" 2.panta piekto daļu un noteikumu Nr.495 23.2.apakšpunktu. Tā kā zemes vienība Rīgā, Podraga ielā 1 un 3 zemesgrāmatā reģistrēta uz Latvijas valsts vārda pieteicējas personā, pieteicēja ir vērtējama kā konkrētā nekustamā īpašuma lietotāja likuma „Par nekustamā īpašuma nodokli" izpratnē. Ņemot vērā, ka visa zemes vienība ir nodota pieteicējas valdījumā, uz konkrēto zemes vienību nav attiecināms minēto noteikumu 23.2.apakšpunkts, jo neizpildās minētās normas piemērošanas priekšnosacījums, proti, valsts īpašumā esoša zeme nav nodota valdījumā. Līdz ar to nekustamā īpašuma nodokļa maksātāja par visu zemes vienību Rīgā, Podraga ielā 1 un 3 ir pieteicēja.

[4.3] Sistēmiski tulkojot likuma „Par nekustamā īpašuma nodokli" un noteikumu Nr.495 normas, secināms, ka nekustamā īpašuma nodokļa maksātājs par valsts īpašumā esošu nekustamo īpašumu vienmēr būs persona, kuras vārdā nekustamais īpašums reģistrēts zemesgrāmatā.

Uz minēto citastarp norāda noteikumu Nr.495 24.[1] punkts, kurš ar 2009.gada 7.aprīļa grozījumiem iekļauts šajos noteikumos, lai atvieglotu nekustamā īpašuma nodokļa iekasēšanu par valstij piederošajiem īpašumiem. Minētā tiesību norma dod iespēju valsts īpašumā esošā nekustamā īpašuma nomniekiem maksāt nekustamā īpašuma nodokli kā nodokļa maksātāja pilnvarotajai personai, tādējādi nodoklis tiek iemaksāts nodokļa maksātāja pilnvarotās personas personīgajā kontā, kurā tiek uzskaitīti veiktie nekustamā īpašuma nodokļa maksājumi par attiecīgās pilnvarotās personas pārvaldīšanā vai apsaimniekošanā esošiem nekustamajiem īpašumiem. Iekļaujot šādu normu noteikumos Nr.495, likumdevējs skaidri norādījis, ka nekustamā īpašuma nodokļa maksātājs ir persona, kurai ar valsts institūcijas lēmumu valstij piederošais nekustamais īpašums nodots valdījumā, nevis šī nekustamā īpašuma nomnieks vai lietotājs uz cita veida līguma pamata.

[5] Izskatījusi lietu apelācijas kārtībā, Administratīvā apgabaltiesa ar 2015.gada 23.februāra spriedumu apmierināja citā starpā pieteikumu daļā par strīdus aprēķinu.

Par minēto apgabaltiesas spriedumu Rīgas dome iesniedza kasācijas sūdzību.

[6] Augstākā tiesa, izskatot Rīgas domes kasācijas sūdzību, ar 2016.gada 10.novembra spriedumu lietā Nr.SKA-160/2016 atcēla Administratīvās apgabaltiesas 2015.gada 23.februāra spriedumu par strīdus aprēķinu un nodeva lietu šajā daļā jaunai izskatīšanai Administratīvajai apgabaltiesai. tas nozīmē, ka izskatāmās lietas priekšmets ir tikai strīdus aprēķina tiesiskuma pārbaude.

[7] Saskaņā ar Administratīvā procesa likuma 304.panta pirmo daļu lieta tiek izskatīta rakstveida procesā.

Motīvu daļa

[8] Augstākā tiesa 2016.gada 10.novembra spriedumā lietā Nr.SKA-160/2016 atzina turpmāko.

Likumā „Par nekustamā īpašuma nodokli" nostiprināts vispārējs princips, ka nekustamā īpašuma nodokli maksā tā persona, kura ir šā īpašuma īpašniece. Minētā likuma 2.panta piektā daļa paredz, ka attiecībā uz valsts īpašumu iespējamie maksātāji ir lietotājs un nomnieks.

Noteikumu Nr.495 23.1.apakšpunkts noteic, ka, piemērojot likuma „Par nekustamā īpašuma nodokli" 2.panta piekto daļu, par zemes un ēkas lietotāju uzskatāma persona, kurai ar valsts institūcijas lēmumu valstij piederoša zeme ir nodota valdījumā. Savukārt no likuma „Par valsts un pašvaldību zemes īpašuma tiesībām un to nostiprināšanu zemesgrāmatās" 8.panta izriet, ka valstij piederošas zemes nostiprināšanu zemesgrāmatā parasti veic valsts vārdā kādas ministrijas personā.

No šīm normām, aplūkojot tās kopsakarā, izriet, ka ar personu, kurai valstij piederošā zeme ir nodota valdījumā noteikumu Nr.495 23.punkta izpratnē, ir saprotama attiecīgā institūcija, kuras personā attiecīgais zemesgabals ir nostiprināts zemesgrāmatā. Tas savukārt nozīmē, ka šī institūcija ir arī uzskatāma par lietotāju likuma „Par nekustamā īpašuma nodokli" 2.panta piektās daļas izpratnē.

Izskatāmajā lietā īpašuma tiesības uz zemes vienību zemesgrāmatā nostiprinātas Latvijas valstij pieteicējas personā.

Kā īpašuma valdītāja (jeb lietotājs likuma „Par nekustamā īpašuma nodokli" 2.panta piektās daļas izpratnē) pieteicēja var lemt jautājumu par iespējamām nomas attiecībām ar citām personām. Tomēr attiecībās ar pašvaldību nekustamā īpašuma nodokļa samaksas jautājumā pieteicēja paliek atbildīgā persona kā īpašuma valdītāja.

Šāda tiesību normu interpretācija loģiski iekļaujas vispārējā nekustamā īpašuma nodokļa maksāšanas sistēmā, saskaņā ar kuru nodokli maksā īpašnieks. Ja valstij ir pienākums maksāt nodokli un konkrētais īpašums ir nodots konkrētai iestādei, tad šī iestāde ir atbildīga par nodokļa samaksu, t.i., tā ir nodokļa maksātāja (*sk. Augstākās tiesas 2013.gada 5.septembra sprieduma lietā Nr.SKA-133/2013 9. un 10. punktu; 2013.gada 27.septembra sprieduma lietā Nr.SKA-602/2013 15.punktu; 2013.gada 13.decembra sprieduma lietā Nr.SKA-935/2013 5.punktu; 2014.gada 5.martā sprieduma lietā SKA-292/2014 7.punktu*).

[9] Administratīvā procesa likuma 350.panta pirmā daļa noteic, ka tiesību normu interpretācija (tulkojums), kas izteikta kasācijas instances tiesas spriedumā, ir obligāta tiesai, kura šo lietu izskata no jauna.

[10] Novērtējot lietā esošos pierādījumus un ievērojot Augstākās tiesas veikto piemērojamo likuma „Par nekustamā īpašuma nodokli" tiesību normu interpretāciju, apgabaltiesa atzīst, ka Rīgas domes apelācijas sūdzība par strīdus aprēķinu ir pamatota, bet pieteicējas pieteikums šajā daļā ir noraidāms. Par pieteicējas pieteikumu pārējā daļā ir stājies spēkā Administratīvās apgabaltiesas 2015.gada 23.februāra spriedums šajā lietā.

[11] Lietā nav atrīda par to, ka zemes gabala Podraga ielā 1 un 3, Rīgā, kadastra numurs 0100 098 0044, 6065 m^2 platībā īpašnieks ir pieteicēja.

Ievērojot Augstākās tiesas sniegto likuma „Par nekustamā īpašuma nodokli" tiesību normu interpretāciju, kas apgabaltiesai ir saistoša šajā lietā, atzīstams, ka pieteicējai kā minētā zemesgabala īpašniecei ir pienākums samaksāt nekustamā īpašuma nodokli par šo zemesgabalu par 2012.gadu.

Kā atzina Augstākā tiesa, noteikumu Nr.495 23.2.apakšpunkts, kas paredz, ka par zemes lietotāju uzskatāma persona, kuras īpašumā vai tiesiskajā valdījumā ir ēka, kas atrodas uz valsts vai pašvaldības īpašumā esošas zemes, ir piemērojams gadījumā, ja valsts vai pašvaldības īpašumā esošā zeme nav nodota valdījumā vai iznomāta, izskatāmajā gadījumā nav piemērojams, jo zemes gabals Podraga ielā 1 un 3, Rīgā 6065 m^2 platībā atrodas pieteicējas valdījumā.

Rezolutīvā daļa

Pamatojoties uz Administratīvā procesa likuma 307. un 309.pantu, Administratīvā apgabaltiesa

nosprieda

noraidīt Satiksmes ministrijas pieteikumu daļā par Rīgas domes 2012.gada 12.jūlija lēmuma Nr.143/RD-12-2333-ap atcelšanu daļā par nekustamā īpašuma nodokļa aprēķinu valsts nekustamajam īpašumam Podraga ielā 1 un 3, Rīgā, kadastra numurs 0100 098 0044, 6065 m^2 platībā.

Spriedumu viena mēneša laikā no sprieduma sastādīšanas dienas var pārsūdzēt Augstākās tiesas Administratīvo lietu departamentā, iesniedzot kasācijas sūdzību Administratīvajā apgabaltiesā.

Tiesnese referente I.Kaļiņina

Tiesnese M.Osmane

Tiesnese R.Paegle